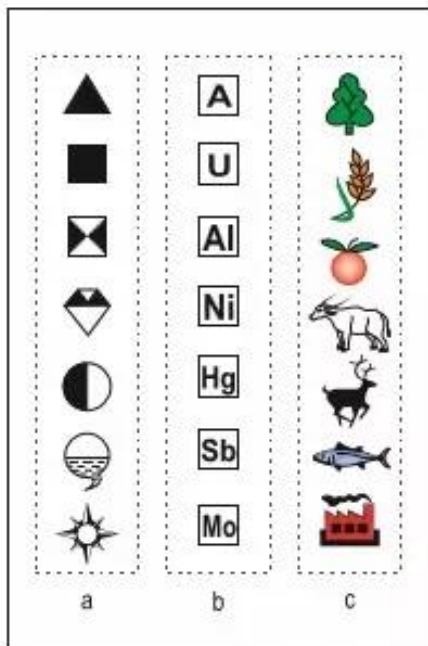

Bài 2

MỘT SỐ PHƯƠNG PHÁP BIỂU HIỆN CÁC ĐỐI TƯỢNG ĐỊA LÍ TRÊN BẢN ĐỒ

1. Phương pháp kí hiệu

Hình 2.1 - Các dạng kí hiệu

- a - Kí hiệu hình học
- b - Kí hiệu chữ
- c - Kí hiệu tượng hình

Phương pháp kí hiệu thường được dùng để biểu hiện các đối tượng địa lí phân bố theo những điểm cụ thể như : các điểm dân cư, các trung tâm công nghiệp, các mỏ khoáng sản, các hải cảng...

Những kí hiệu biểu hiện từng đối tượng được đặt chính xác vào vị trí mà đối tượng đó phân bố trên bản đồ.

Các kí hiệu thường có ba dạng chính.

■ *Quan sát hình 2.1, cho biết có các dạng kí hiệu nào ?*

Phương pháp kí hiệu không chỉ cho thấy loại hình và sự phân bố của đối tượng mà còn nêu được cả số lượng, quy mô, chất lượng và động lực phát triển của đối tượng đó.

Ví dụ :

- Để thể hiện các nhà máy điện có công suất khác nhau, người ta dùng các ngôi sao to nhỏ khác nhau.
- Nhà máy thủy điện được thể hiện ngôi sao màu xanh, nhà máy thủy điện đang xây dựng là ngôi sao màu trắng, nhà máy nhiệt điện là ngôi sao màu đỏ...

■ *Dựa vào hình 2.2, hãy chứng minh rằng phương pháp kí hiệu không những cho thấy được tên và vị trí mà còn thể hiện được cả chất lượng của các đối tượng trên bản đồ.*

2. Phương pháp kí hiệu đường chuyển động

Là phương pháp thể hiện sự di chuyển của các hiện tượng tự nhiên cũng như các hiện tượng kinh tế - xã hội trên bản đồ.

Ví dụ :

- Trên bản đồ tự nhiên là hướng gió, dòng biển,...
- Trên bản đồ kinh tế - xã hội là các luồng di dân, sự trao đổi hàng hoá, hành khách, đường hành quân...

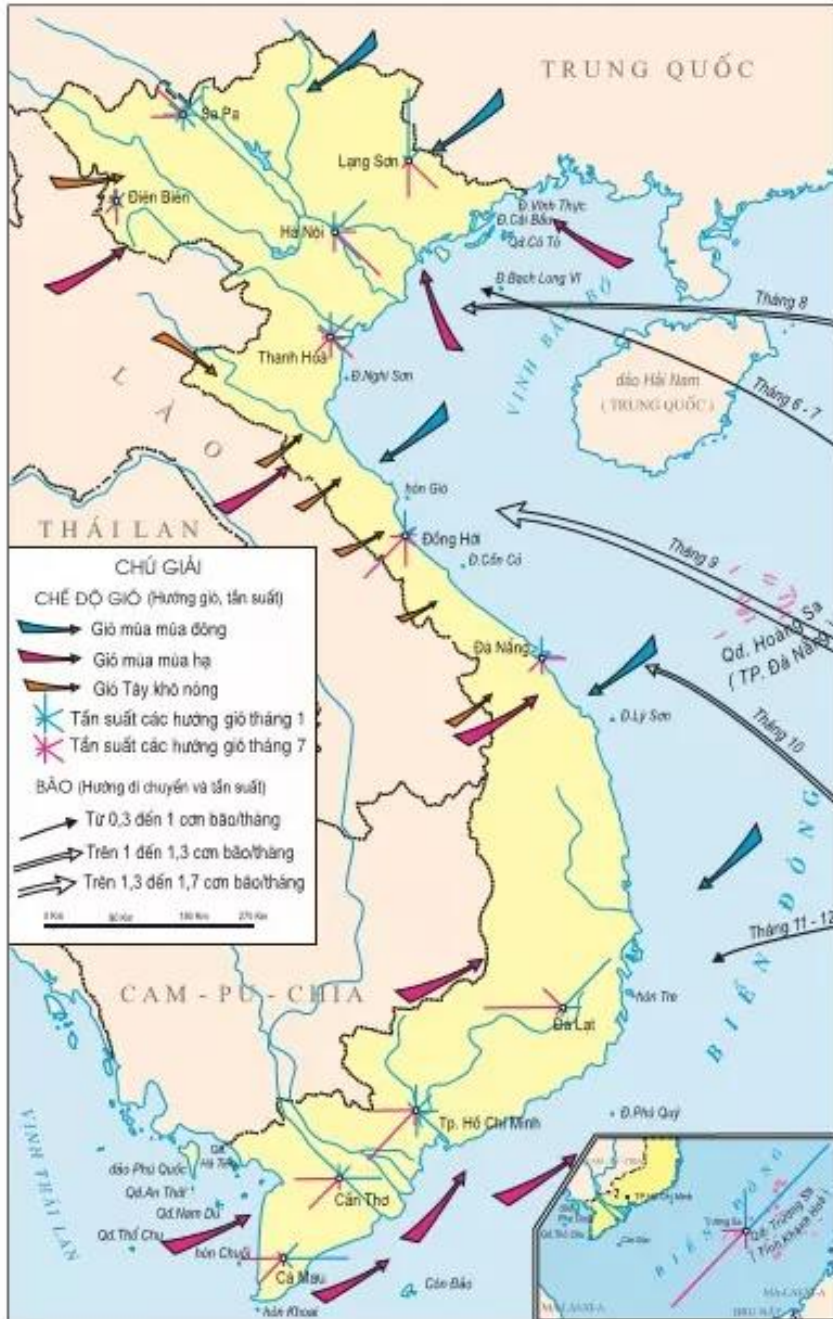

Hình 2.2 - Công nghiệp điện Việt Nam, năm 2002

Bảng phương pháp này không những biểu hiện được hướng di chuyển mà còn thể hiện được cả tốc độ cũng như khối lượng vận chuyển của các đối tượng địa lí bằng những mũi tên dài, ngắn hoặc dày, mảnh... khác nhau.

■ Quan sát hình 2.3, cho biết phương pháp kí hiệu đường chuyển động biểu hiện những nội dung nào của gió, bão trên bản đồ.

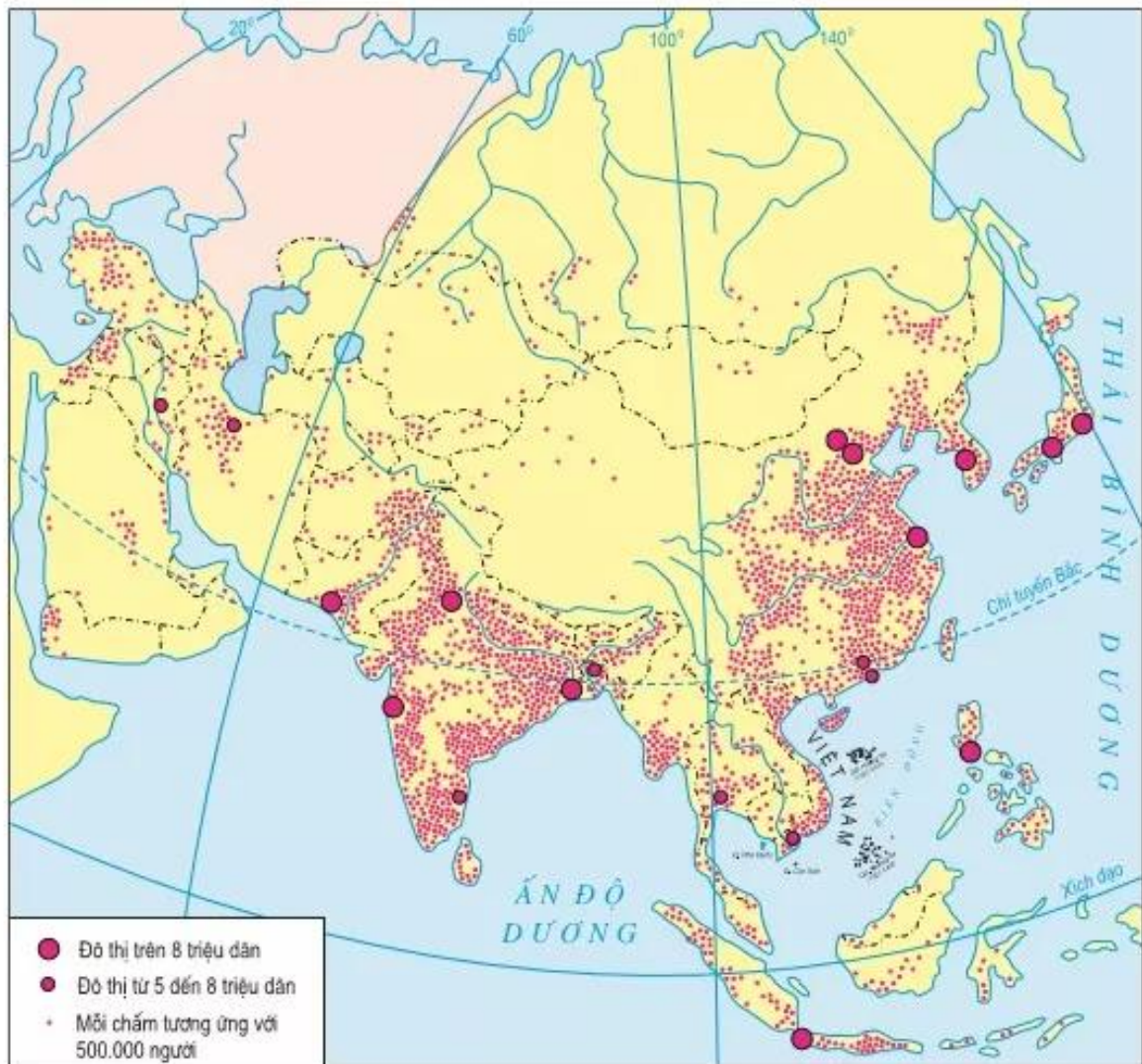
Hình 2.3 - Gió và bão ở Việt Nam

3. Phương pháp chấm điểm

Phương pháp chấm điểm biểu hiện các đối tượng phân bố phân tán lẻ tẻ (các điểm dân cư, các cơ sở chăn nuôi...) bằng các điểm chấm trên bản đồ.

Các điểm chấm là yếu tố cơ bản của phương pháp này, mỗi chấm có một giá trị (số lượng hoặc khối lượng) nào đó.

Ví dụ : để biểu hiện sự phân bố dân cư, một chấm có thể tương ứng với 5000 người ; hoặc để biểu hiện diện tích gieo trồng, một điểm có thể tương ứng với 1000 ha...

Hình 2.4 - Phân bố dân cư châu Á

■ *Quan sát hình 2.4, cho biết các đối tượng địa lí được biểu hiện bằng những phương pháp nào ? Mỗi điểm chấm trên bản đồ ứng với bao nhiêu người ?*

4. Phương pháp khoanh vùng (vùng phân bố)

Phương pháp khoanh vùng là phương pháp biểu hiện lên bản đồ các đối tượng không phân bố trên khắp lãnh thổ mà chỉ phát triển ở những khu vực nhất định. Đặc trưng của phương pháp này là ở chỗ nó thể hiện sự phổ biến của một loại đối tượng riêng lẻ, dường như tách ra với các loại đối tượng khác. Nhờ phương pháp khoanh vùng mà ta có thể phân biệt được vùng này với vùng khác.

Ví dụ : các vùng phân bố các dân tộc khác nhau, các vùng phân bố rừng, các đồng cỏ...

Có nhiều cách khác nhau để khoanh vùng trên bản đồ như : dùng các đường nét liền, đường nét đứt để tạo đường viền ; dùng nét gạch hoặc kí hiệu, màu sắc để phân biệt các vùng.

Hình 2.5 - Một số cách khác nhau để thể hiện vùng trồng thuốc lá

5. Phương pháp bản đồ - biểu đồ

Phương pháp bản đồ - biểu đồ thể hiện giá trị tổng cộng của một hiện tượng địa lí trên một đơn vị lãnh thổ (đơn vị hành chính) bằng cách dùng các biểu đồ đặt vào phạm vi của đơn vị lãnh thổ đó.

Ngoài ra còn có các phương pháp khác biểu hiện các đối tượng địa lí trên bản đồ như phương pháp kí hiệu theo đường, phương pháp đường đẳng trị, phương pháp nén chất lượng, phương pháp biểu đồ định vị.

CÂU HỎI VÀ BÀI TẬP

---

1. Các đối tượng địa lí trên hình 2.2 được biểu hiện bằng các phương pháp nào ? Các phương pháp đó thể hiện được những nội dung nào của đối tượng địa lí ?
2. Hình 2.3 thể hiện những nội dung nào bằng phương pháp kí hiệu đường chuyển động ?